

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

Warszawa, 26. 03. 2013 r.

RPO-727680-III/13/JA

00-090 Warszawa Tel. centr. 22 551 77 00
Al. Solidarności 77 Fax 22 827 64 53

Pan
Władysław Kosiniak-Kamysz
Minister Pracy
i Polityki Społecznej

Wzajemnie Szanowni Państwo

Do Rzecznika Praw Obywatelskich kierują skargi opiekunowie i rodzice dzieci niepełnosprawnych, którzy z racji posiadania gospodarstwa rolnego napotykają na utrudnienia w dostępie do świadczenia pielęgnacyjnego, o którym mowa w art. 17 ust. 1 ustawy o świadczeniach rodzinnych z dnia 28 listopada 2003 r. (Dz.U. z 2006 r. Nr 139, poz. 992 ze zm.) oraz dodatku do tego świadczenia wynikającego z rządowego programu wspierania niektórych osób pobierających świadczenie pielęgnacyjne.

Zgodnie z art. 17 ust. 1 ustawy o świadczeniach rodzinnych świadczenie pielęgnacyjne przysługuje: matce albo ojcu, opiekunowi faktycznemu dziecka, osobie będącej rodziną zastępczą spokrewnioną w rozumieniu ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, a także innym osobom, na których ciąży obowiązek alimentacyjny określony w Kodeksie rodzinnym i opiekuńczym, z wyjątkiem osób o znacznym stopniu niepełnosprawności wówczas, gdy osoby te nie podejmują lub rezygnują z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w celu sprawowania opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji. Od 1 stycznia 2013 r., zgodnie z art. 17 ust. 1b ustawy o świadczeniach rodzinnych, prawo do świadczenia pielęgnacyjnego uzależnione zostało od daty powstania niepełnosprawności osoby wymagającej opieki.

W kwestii uprawnienia do świadczenia pielęgnacyjnego dla rolników, którzy opiekują się dziećmi niepełnosprawnymi pojawiają się wątpliwości wynikające z interpretacji art. 3 pkt 22 ustawy o świadczeniach rodzinnych, który zawiera definicję zatrudnienia i innej pracy zarobkowej na potrzeby ustawy o świadczeniach rodzinnych. Organy decyzyjne w swych rozstrzygnięciach odwołują się do stanowiska wyrażonego przez Naczelny Sąd Administracyjny odnośnie prawa rolnika do świadczenia pielęgnacyjnego. NSA w uchwale siedmiu sędziów z dnia 11 grudnia 2012 r. syg. akt I OPS 5/12 rozstrzygnął, że prowadzenie gospodarstwa rolnego przez rolnika stanowi negatywną przesłankę przyznania tej osobie świadczenia pielęgnacyjnego na podstawie art. 17 ust. 1 w związku z art. 3 pkt 22 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz.U. z 2006 r. Nr 139, poz. 992 ze zm.). Sytuacja taka ma miejsce przykładowo w jednej ze spraw, którą do Rzecznika Praw Obywatelskich przesłał Pan Poseł Jarosław Kaczyński. Organ pierwszej instancji odmówił prawa do dodatku do świadczenia pielęgnacyjnego matce będącej rolnikiem i pobierającej świadczenie pielęgnacyjne z uwagi na treść uchwały składu siedmiu sędziów NSA - kopia decyzji w załączeniu.

Wydaje się jednak, że stanowisko zaprezentowane w uchwale przez Naczelny Sąd Administracyjny nie jest podzielane przez resort pracy i polityki społecznej. Świadczyć może o tym opinia wyrażona w tej kwestii w Komunikacie na stronie www.mpips.gov.pl, w którym stwierdzono m.in., że „rolnik, który nie wykonuje zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej zdefiniowanej w ww. art. 3 pkt 22, niezależnie od wielkości gospodarstwa rolnego, może ubiegać się o świadczenie pielęgnacyjne, gdyż spełnia warunek zawarty w art. 17 ust. 1 ustawy o świadczeniach rodzinnych, tj. warunek bycia osobą, która w związku z koniecznością sprawowania opieki nad niepełnosprawnym członkiem rodziny, nie podejmuje zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej jednoznacznie zdefiniowanego w ww. art. 3 pkt 22 ustawy o świadczeniach rodzinnych”.

Taka sytuacja prowadzi do poważnych rozbieżności w zakresie ustalania prawa do świadczenia pielęgnacyjnego dla rolników. Konieczne zatem wydaje się rozważenie możliwości wprowadzenia wyraźnej regulacji prawnej wskazującej, iż prowadzenie gospodarstwa przez rolnika nie stanowi przeszkody do nabycia prawa do świadczenia pielęgnacyjnego i świadczeń pochodnych.

W związku z powyższym, działając na podstawie art. 16 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz.U. z 2001 r. Nr 14, poz. 147 ze zm.) uprzejmie proszę Pana Ministra o przeanalizowanie przedstawionego problemu, a także rozważenie możliwości podjęcia inicjatywy legislacyjnej zmierzającej do wyeliminowania wątpliwości dotyczących prawa rolnika do świadczenia pielęgnacyjnego.

Załącznik 1

Z poważaniem

Z upoważnienia
Rzecznika Praw Obywatelskich

Stanisław Trociuk
Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich